

Minister Finansów i Gospodarki

Warszawa, 19 listopada 2025 roku

Sprawa: Interpelacja Nr 13288 posta Pana Janusza Cichonia
Znak sprawy: DTS2.054.7.2025
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Pan Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 13288 posta Pana Janusza Cichonia w sprawie konieczności zmian w przepisach dotyczących podatku od towarów i usług (VAT) w przypadku przejęcia długu, pragnę przedstawić następujące wyjaśnienia w związku z postawionymi w interpelacji pytaniami.

Ad 1.

Po pierwsze, należy podkreślić odrębną zasadę regulacji prawa cywilnego i prawa podatkowego. Prawo cywilne opiera się na zasadzie autonomii woli stron, które mogą kształtować zachodzące między nimi stosunki prawne swobodnie, z wykorzystaniem prawnie dopuszczalnych instrumentów (np. zawierając umowę przejęcia długu, o której mowa w art. 519 i n. k.c.¹ Z kolei prawo podatkowe opiera się na zasadzie władztwa podatkowego wyrażającego się przede wszystkim w zasadzie ustawy podatkowej, która zastępuje w konstrukcji zobowiązania podatkowego element woli stron (art. 217 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Zatem w świetle konstytucyjnie usankcjonowanej zasady ustawy podatkowej, co do zasady, nie jest dopuszczalne kształtowanie elementów zobowiązania podatkowego wolą stron (co jest – jak wskazano powyżej – zasadą w prawie cywilnym). Z tego powodu nie można odnosić wprost mechanizmów cywilnoprawnych do prawa podatkowego, lecz każdorazowo należy uwzględnić specyfikę tego ostatniego. Z tego też powodu nie jest możliwe, ani pożądane, ujednoczenie regulacji prawa cywilnego i prawa podatkowego.

---

¹ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025 r. poz. 1071, z późn. zm.; dalej: k.c.).

Po drugie, należy uwzględnić osobisty charakter zobowiązania podatkowego, które zgodnie z postanowieniami danej ustawy podatkowej należne jest od zindywidualizowanego podmiotu (podatnika) w związku z zaistnieniem zdarzenia określonego w ustawie. To następnie sytuacja prawna i ekonomiczna tego podmiotu (a nie jakiegokolwiek innego) przekłada się na zaspokojenie zobowiązania podatkowego. W razie trudności w spłacie zobowiązania podatkowego, przepisy prawa podatkowego przewidują odpowiednie ulgi w spłacie (rozdział 7a o.p.²). Przepisy te realizują zasadę powszechności i równości opodatkowania – również konstytucyjnie usankcjonowane (odpowiednio art. 84 i 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Jedynie w wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych przypadkach dochodzi do rozszerzenia odpowiedzialności podatkowej obok dłużnika pierwotnego (co do zasady, podatnika) na osoby trzecie.

Odnosząc powyższe do zasadności przeniesienia na grunt prawa podatkowego instytucji przejęcia długu przewidzianej w art. 519 i n. k.c. najpierw należy przytoczyć treść tego przepisu:

Art. 519. § 1. Osoba trzecia może wstąpić na miejsce dłużnika, który zostaje z długu zwolniony (przejęcie długu).

§ 2. Przejęcie długu może nastąpić:

- 1) przez umowę między wierzycielem a osobą trzecią za zgodą dłużnika; oświadczenie dłużnika może być złożone którejkolwiek ze stron;
- 2) przez umowę między dłużnikiem a osobą trzecią za zgodą wierzyciela; oświadczenie wierzyciela może być złożone którejkolwiek ze stron; jest ono bezskuteczne, jeżeli wierzyciel nie wiedział, że osoba przejmująca dług jest niewypłacalna.

Powyższa regulacja wskazuje na dwie zasadnicze okoliczności:

- 1) skutek cywilnoprawny w postaci zwolnienia pierwotnego dłużnika z długu (nie dochodzi zatem do rozszerzenia odpowiedzialności, jak jest to sugerowane w treści interpelacji, lecz do jej przeniesienia na inny podmiot);
- 2) warunek zgody drugiej strony stosunku zobowiązaniowego na przejęcie długu przez osobę trzecią (należy podkreślić, że zobowiązanie cywilnoprawne i zobowiązanie podatkowe stanowią stosunki prawne zachodzące między różnymi podmiotami – kto inny jest wierzycielem z tytułu zobowiązania cywilnoprawnego, a kto inny z tytułu zobowiązania podatkowego, nawet jeżeli oba powiązane są z tą samą transakcją w obrocie gospodarczym).

Pierwszy ze wskazanych skutków w obszarze prawa podatkowego budzi wątpliwości natury konstytucyjnej na gruncie zasady ustawy podatkowej, jak również niesie istotne ryzyko rozszczęlnienia systemu podatkowego (zob. odpowiedź na pytanie 3 poniżej). Przejęcie długu w przypadku zobowiązania podatkowego sprowadzałoby się do przyznania podmiotom cywilnoprawnym kompetencji do umownego przenoszenia ciężaru i obowiązku podatkowego, który w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest rozdzielany i wynika z ustawy podatkowej, która zapewniać ma realizację zasady powszechności i równości opodatkowania. W prawie podatkowym mogłoby być dopuszczalne jedynie (wspomniane powyżej) rozszerzenie odpowiedzialności podatkowej, a nie jej całkowite przeniesienie, do którego sprowadza się instytucja przejęcia długu, o której mowa w art. 519 i n. k.c. Nie jest zatem możliwe ujednoczenie regulacji prawa cywilnego i prawa podatkowego w tym zakresie.

---

² Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2025 r. poz. 111, z późn. zm.).

Drugi ze wskazanych skutków wskazuje na niepraktyczność proponowanego rozwiązania. Gdyby przejmowanie długów cywilnoprawnych miało być powiązane z przejmowaniem długów podatkowych, to okazałoby się, że w czynności prawnej przejęcia długu musiałyby uczestniczyć dodatkowy podmiot: przedstawiciel wierzyciela podatkowego (Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego), który wyrażałby zgodę na przejęcie zobowiązania podatkowego przez osobę trzecią. Rodziłoby to szereg problemów natury proceduralnej i materialnoprawnej, a także utrudniało przejmowanie długów cywilnoprawnych w stosunku do stanu obecnego.

Reasumując, nie jest ani możliwe, ani zasadne ujednoczenie prawa cywilnego i prawa podatkowego w zakresie instytucji przejęcia długu, o której mowa w art. 519 i n. k.c.

Ad 2.

W Ministerstwie Finansów obecnie nie są prowadzone prace legislacyjne nad zmianami przepisów o.p. lub u.p.t.u.³ w celu umożliwienia przejęcia zobowiązań podatkowych, w tym VAT, przez podmiot przejmujący dług.

Ad 3.

Przyznanie uczestnikom obrotu gospodarczego kompetencji do konsensualnego przenoszenia ciężaru i obowiązku podatkowego byłoby podatne na nadużycia sprowadzające się do przenoszenia obowiązku na podmioty niewypłacalne i osiąganie w ten sposób korzyści podatkowych sprzecznych z konstytucyjnymi wymogami prawa podatkowego. Jednocześnie wymagałoby wprowadzenia skomplikowanej procedury wyrażania zgody przez organy podatkowe na zawierane umowy, która wymagałaby np. oceny wypłacalności przejmującego dług, względnie zabezpieczenia w inny sposób interesów fiskalnych wierzyciela z tytułu zobowiązania podatkowego.

Należy podkreślić, że ocena wypłacalności osoby trzeciej przejmującej dług wymagałaby najpierw dokonania wymiaru urzędowego (weryfikacji, jakiej wartości dług wymaga szeroko rozumianego zabezpieczenia). Obecnie wysokość zobowiązania podatkowego jest (co do zasady) wykazywana przez samego podatnika w deklaracji podatkowej (zgodnie z zasadą samoobliczenia). W dominującym obecnie modelu stosowania prawa podatkowego organ podatkowy jedynie następczo, w razie niezłożenia przez podatnika deklaracji podatkowej albo wykazania w niej zobowiązania podatkowego w nieprawidłowej wysokości, wydaje decyzje określające wysokość zobowiązania podatkowego (wymiar urzędowy). W przypadku umowy przejęcia długu z tytułu zobowiązania podatkowego występowałoby systemowe ryzyko zaniżania wysokości zobowiązania podatkowego przez podatnika w deklaracji podatkowej, a następnie dokonywanie cesji zobowiązania podatkowego na podmiot niewypłacalny. Zabezpieczenie interesów wierzyciela podatkowego wymagałoby zatem w pierwszej kolejności weryfikacji wysokości zobowiązania podatkowego mającego być przedmiotem cesji. Inaczej rozwiązanie powyższe otwierałoby szereg problemów związanych np. z kwestią rozgraniczenia zakresu odpowiedzialności podatnika (dłużnika pierwotnego) oraz osoby trzeciej przejmującej dług z tytułu zobowiązania

---

³ Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2025 r. poz. 775, z późn. zm.; dalej: **u.p.t.u.**).

podatkowego w sytuacji, gdy wartość zobowiązania podatkowego na moment przejmowania długu była wykazana w sposób nieprawidłowy.

Podobnej natury problemy wiązałyby się np. z kwestią prawnej skuteczności umowy przejęcia długu i konsekwencji jej wad prawnych (np. w przypadku sankcji nieważności względnej).

Podsumowując, wprowadzenie w prawie podatkowym możliwości przejmowania długu, o której mowa w art. 519 i n. k.c. generowałoby szereg problemów natury zarówno prawnej, jak i ekonomicznej, przekładających się na różne ryzyka dla budżetu państwa i bezpieczeństwa podatkowego.

Ad 4.

W ocenie Ministerstwa Finansów, wprowadzenie proponowanej instytucji niosłoby za sobą nowe ryzyka dla bezpieczeństwa obrotu gospodarczego (zob. odpowiedź na pytanie 3.). Zdaniem Ministerstwa Finansów, nie ma uzasadnionych podstaw dostatecznie popierających tezę, że wdrożenie proponowanego mechanizmu mogłoby poprawić efektywność procesów restrukturyzacyjnych, czy zwiększyć bezpieczeństwo obrotu gospodarczego.

Ad 5.

Mechanizm odpowiedzialności solidarnej zdefiniowany w art. 105a u.p.t.u. przewiduje, że w przypadku nieuiszczenia należnego podatku przez dostawcę towarów, o których mowa w załączniku nr 15 do u.p.t.u. (dodatkowo kwota należności ogółem nie może przekraczać 15 tys. zł), do zapłaty zobowiązania w części podatku proporcjonalnie przypadającej na dostawę dokonaną na jego rzecz może zostać zobowiązany nabywca towaru.

Do zastosowania tej odpowiedzialności niezbędne pozostaje stwierdzenie, że w momencie dokonania tej dostawy podatnik wiedział lub miał uzasadnione podstawy do tego, aby przypuszczać, że cała kwota podatku przypadająca na dokonaną na jego rzecz dostawę lub jej część nie zostanie wpłacona na rachunek urzędu skarbowego.

Jest to mechanizm przewidziany na potrzeby podatku od towarów i usług i nie dotyczy on przypadków odpowiedzialności solidarnej opisanych w interpelacji.

Aktualnie trwa proces legislacyjny obejmujący swoim zakresem również zmianę art. 105a u.p.t.u.⁴, jednakże projektowane zmiany mają na celu rozszerzenie zakresu tej regulacji i przez to dalsze uszczelnienie VAT, ale bez zmiany głównych założeń tego mechanizmu.

Należy zauważyć, że prowadzone prace nie mają na celu przekształcenia dotychczasowej odpowiedzialności solidarnej nabywcy określonych towarów w odpowiedzialność solidarną nabywcy wierzytelności. Postulowana w wystąpieniu odpowiedzialność solidarna nabywcy wierzytelności nie powinna być łączona z art. 105a u.p.t.u. z uwagi na swój zdecydowanie odmienny charakter. Odpowiedzialność solidarna w VAT dotyczy ściśle określonych transakcji towarowych i jej celem jest

---

⁴ Projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz ustawy o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (nr wykazu prac legislacyjnych UD314) - <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12403302/katalog/13164538#13164538>

zabezpieczenie płatności VAT w konkretnych przypadkach obrotu towarami „wrażliwymi”, wymienionymi w załączniku 15 u.p.t.u.. Stąd prowadzone prace legislacyjne nie mogą swym zakresem objąć zaproponowanych zmian.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów i Gospodarki

Jarosław Neneman
Podsekretarz Stanu

w Ministerstwie Finansów